

Mål C-117/20**Sammanfattning av begäran om förhandsavgörande enligt artikel 98.1 i domstolens rättegångsregler****Datum för ingivande:**

3 mars 2020

Hänskjutande domstol:

Cour d'appel de Bruxelles (Belgien)

Datum för beslutet att begära förhandsavgörande:

19 februari 2020

Klagande:

bpost SA

Motpart :

Autorité belge de la concurrence

Ytterligare deltagare i rättegången:

Publimap SA

Europeiska kommissionen

1. Saken i det nationella målet

- 1 I Belgien är bpost den etablerade tillhandahållaren av posttjänster och ansvarar huvudsakligen för postbefordran, vilken bland annat omfattar insamling, sortering, transport och utdelning av postförsändelser till adressaterna.
- 2 Bolaget bpost tillhandahåller posttjänster inte endast till allmänheten utan även till två specifika kundkategorier, närmare bestämt stor- och företagskunder (nedan kallade avsändarna) och förmedlare.
- 3 Avsändarna är slutkonsumenter av posttjänster. De utformar det meddelande som ska skickas och är de från vilka postförsändelserna härrör. Förmedlarna tillhandahåller avsändarna förberedande tjänster i det inledande skedet av postbefordran, vilket kan innefatta förberedelse av försändelserna innan de

inlämnas till bpost (sortering, tryckning, kuvertering, etikettering, adressering och frankering) och inlämning av försändelserna (insamling hos avsändarna, samling och placering i postsäckar, transport och inlämning på de av postföretaget anvisade inlämningsställena).

- 4 Bolaget bpost tillämpar olika typer av avgifter, däribland avgifter för avtalskunder som är specialavgifter i förhållande till de standardavgifter som allmänheten betalar. Specialavgifterna fastställs i avtal mellan bpost och berörda kunder. Avtalen kan innehålla bestämmelser om rabatter till vissa kunder som genererar en viss omsättning för postföretaget. Avtalade rabatter utgörs oftast av volymrabatter, vilka beviljas med utgångspunkt i mängden postförsändelser under en referensperiod, och operationella rabatter som syftar till att belöna vissa postförberedelsejänster och som återspeglar de kostnader som bpost sparar in.
- 5 För år 2010 underrättade bpost Institut belge des services postaux et des télécommunications (nationell tillsynsmyndighet på post- och teleområdet) (nedan kallat IBPT) om en ändring av bolagets rabattsystem med avseende på avgifterna för avtalskunder för distribution av adresserad direktreklam och administrativa försändelser. Dessa typer av försändelser motsvarade omkring 20 procent av bposts omsättning inom postsektorn.
- 6 Det nya rabattsystemet omfattade en volymrabatt som beräknades på grundval av mängden försändelser som lämnats in. Den rabatten beviljades både avsändare och förmedlare. Rabatten till förmedlarna beräknades emellertid inte längre på den totala mängden försändelser från samtliga avsändare till vilka förmedlarna tillhandahöll tjänster, utan på grundval av den mängd försändelser som var och en av förmedlarnas kunder genererade (nedan kallad avsändarbaserad volymrabatt).
- 7 IBPT är nationell tillsynsmyndighet för postsektorn enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna (nedan kallat direktiv 97/67).
- 8 Genom beslut av den 20 juli 2011 ålade IBPT bpost att betala böter på 2,3 miljoner euro för diskriminering i avgiftssystemet, i synnerhet i den selektiva rabatten, som byggde på en omotiverad skillnad i behandlingen mellan avsändare och förmedlare.
- 9 Talan om ogiltigförklaring av beslutet väcktes vid Cour d'appel de Bruxelles, [XXX] (nedan kallad Cour d'appel) som begärde ett förhandsavgörande om tolkningen av direktiv 97/67 från Europeiska unionens domstol.
- 10 I domen av den 11 februari 2015, bpost (C-340/13, EU:C:2015:77), ansåg domstolen att avsändarna och förmedlarna inte befann sig i en jämförbar situation med avseende på syftet med volymrabatterna, som var att stimulera efterfrågan på området för posttjänster, eftersom det endast var avsändarna som genom detta system kunde uppmuntras att öka mängden försändelser som de lämnade in till bpost och därigenom öka den aktörens omsättning. Den skillnad i behandling

mellan dessa båda kundkategorier som följde av tillämpningen av systemet med volymrabatter som beräknades per avsändare utgjorde följaktligen inte sådan diskriminering som är förbjuden enligt artikel 12 i direktiv 97/67.

- 11 EU-domstolen besvarade således frågan så, att principen om att postavgifter ska vara icke-diskriminerande, vilken slås fast i artikel 12 i direktiv 97/67, skulle tolkas på så sätt att den inte utgjorde hinder för ett system med volymrabatter som beräknades per avsändare, som det som var aktuellt i det nationella målet.
- 12 Genom dom av den 10 mars 2016 upphävde Cour d'appel beslutet från IBPT (första förfarandet).
- 13 Under tiden ansåg Autorité belge de la concurrence (den belgiska konkurrensmyndigheten) (tidigare "Conseil de la concurrence" (konkurrensrådet)) genom beslut av den 10 december 2012 (nedan kallat det angripna beslutet) att den skillnad i behandling som volymrabatterna medförde inte utgjorde diskriminering i strikt bemärkelse, men utgjorde missbruk i och med att förmedlarna försattes i en ofördelaktig konkurrenssituation i förhållande till bpost, eftersom det tillämpade systemet uppmuntrade viktiga kunder att sluta avtal direkt med bpost.
- 14 Den belgiska konkurrensmyndigheten konstaterade att bpost hade missbrukat sin dominerande ställning och därmed åsidosatt artikel 3 i loi du 15 septembre 2006 sur la protection de la concurrence économique (lag av den 15 september 2006 om skydd för ekonomisk konkurrens) och artikel 102 FEUF, med anledning av att bpost hade antagit och genomfört det nya avgiftssystemet från januari 2010 till juli 2011, och ålade därför bpost att erlagga böter som med hänsyn till de böter som redan hade ålagts av IBPT fastställdes till 37 399 786,00 euro.
- 15 Genom ansökan som inkom den 9 januari 2013 väckte bpost talan om ogiltigförklaring av beslutet vid Cour d'appel (andra förfarandet).
- 16 I dom av den 10 november 2016 fann cour d'appel att bpost hade grund för att åberopa principen *non bis in idem*, eftersom Cour d'appel, i domen av den 10 mars 2016, slutgiltigt och i sak hade prövat de rättsliga åtgärder som IBPT hade vidtagit mot bpost avseende omständigheter som i stort sett var samma som avsågs i de rättsliga åtgärderna och i beslutet från den belgiska konkurrensmyndigheten (per avsändare-modellen för avgifter för bposts avtalskunder för år 2010). Eftersom förfarandena vid den belgiska konkurrensmyndigheten därmed inte kunde tas upp till sakprövning, ogiltigförklarade Cour d'appel det angripna beslutet.
- 17 Genom dom av den 22 november 2018 upphävde Cour de cassation domen från Cour d'appel och återförvisade målet till samma domstol i annan sammansättning. Cour de cassation fann att artikel 50 i stadgan inte utgjorde hinder för en kumulering av straffrättsliga förfaranden, i den mening som avses i bestämmelsen, som bygger på samma faktiska omständigheter, även om ett av dessa leder till ett slutgiltigt frikännande, när sådana förfaranden, med stöd av artikel 52.1 i stadgan

och med iakttagande av proportionalitetsprincipen – i syfte att uppnå ett mål av allmänt samhällsintresse – eftersträvar kompletterande mål som avser olika aspekter av samma rättsstridiga beteende.

- 18 Talan väcktes mot Publimail, som är ett ”förmedlingsbolag”, för att den kommande domen skulle kunna anföras mot bolaget.
- 19 Europeiska kommissionen intervenerade **i egenskap av sakkunnig**.

2. Aktuella bestämmelser

Unionsrätt

Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna

- 20 I artikel 16 föreskrivs följande:

”Näringsfrihet

Näringsfriheten ska erkännas i enlighet med unionsrätten samt nationell lagstiftning och praxis.”

- 21 Artikel 50 har följande lydelse:

”Rätt att inte bli dömd eller straffad två gånger för samma brott

Ingen får lagföras eller straffas på nytt för en lagöverträdelse för vilken han eller hon redan har blivit frikänd eller dömd i unionen genom en lagakraftvunnen brottmålsdom i enlighet med lagen.”

- 22 Artikel 52 har följande lydelse:

”Rättigheternas och principernas räckvidd och tolkning

1. Varje begränsning i utövandet av de rättigheter och friheter som erkänns i denna stadga ska vara föreskriven i lag och förenlig med det väsentliga innehållet i dessa rättigheter och friheter. Begränsningar får, med beaktande av proportionalitetsprincipen, endast göras om de är nödvändiga och faktiskt svarar mot mål av allmänt samhällsintresse som erkänns av unionen eller behovet av skydd för andra människors rättigheter och friheter.

...”

FEUF

- 23 I artikel 102 föreskrivs följande:

”Ett eller flera företags missbruk av en dominerande ställning på den inre marknaden eller inom en väsentlig del av denna är, i den mån det kan påverka handeln mellan medlemsstater, oförenligt med den inre marknaden och förbjudet.

Sådant missbruk kan särskilt bestå i att

...

c) tillämpa olika villkor för likvärdiga transaktioner med vissa handelspartner, varigenom dessa får en konkurrensnackdel,

...”

Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG av den 15 december 1997 om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna

24 I artikel 12 föreskrivs följande:

”Medlemsstaterna ska vidta åtgärder för att se till att avgifterna för var och en av de tjänster som ingår i de samhällsomfattande tjänsterna stämmer överens med följande principer:

...

- Avgifterna ska vara öppna för insyn och icke-diskriminerande.
- När tillhandahållarna av samhällsomfattande tjänster använder sig av specialavgifter, t.ex. gentemot stor- och företagskunder eller förmedlare av post från olika användare, ska de tillämpa principerna om öppenhet och icke-diskriminering både på avgifterna och tillhörande villkor. Avgifterna ska, tillsammans med de tillhörande villkoren, tillämpas lika såväl mellan olika tredje parter som mellan tredje part och tillhandahållare av samhällsomfattande tjänster av motsvarande slag. Sådana avgifter ska också gälla för användare, särskilt enskilda användare och små och medelstora företag, som använder posttjänster på liknande sätt.”

Belgisk rätt

25 Artikel 12 i direktiv 97/67, i dess lydelse enligt direktiv 2002/39, har införlivats med den belgiska rättsordningen genom artikel 144ter i loi du 21 mars 1991 portant réforme de certaines entreprises publiques économiques (lag av den 21 mars 1991 om omorganisation av vissa offentliga affärsdrivande företag).

26 I artikel 3 i lagen om skydd för ekonomisk konkurrens, som samordnades den 15 september 2006, finns bestämmelser motsvarande artikel 102 FEUF.

3. Parternas yttranden

bpost

- 27 Genom det angripna beslutet åsidosätts principen *non bis in idem*.
- 28 I förevarande fall är både förfarandet vid IBPT och vid den belgiska konkurrensmyndigheten av straffrättslig karaktär och beslutet avser samma faktiska omständigheter som de som var föremål för IBPT:s beslut av den 20 juli 2011 (som slutgiltigt ogiltigförklarades genom domen från cour d'appel av den 10 mars 2016).
- 29 De stränga villkor som måste vara uppfyllda för att göra undantag från förbudet mot en kumulering av förfaranden och straffrättsliga påföljder är dessutom inte uppfyllda. Förfarandena vid IBPT och vid den belgiska konkurrensmyndigheten är nämligen inte ”tillräckligt nära förbundna i materiellt och tidsmässigt hänseende”.

Den belgiska konkurrensmyndigheten

- 30 Det angripna beslutet strider inte mot principen *non bis in idem*.
- 31 Eftersom EU-domstolens praxis skiljer sig åt beroende på om den avser konkurrensrätt eller inte, är det rättspraxisen på konkurrensrättens område (särskilt domen av den 14 februari 2012, Toshiba Corporation m.fl., C-17/10, EU:C:2012:72), som är relevant i förevarande fall. I rättspraxis föreskrivs ett kriterium på det ”skyddade rättsliga intresset” vid definitionen av samma handlande (*idem factum*) (samma rättsliga handlande).
- 32 I den mån det är nödvändigt är det motiverat att EU-domstolens praxis skiljer sig åt beroende på om området rör konkurrensrätten eller inte med hänsyn till konkurrensrättens särdrag.
- 33 De förfaranden som genomförs av IBPT och av den belgiska konkurrensmyndigheten eftersträvar – i syfte att uppnå ett mål av allmänt samhällsintresse – kompletterande mål som i förekommande fall avser olika aspekter av samma berörda rättsstridiga beteende (eller med andra ord som skyddar olika rättsliga intressen).
- 34 Avslutningsvis ansluter sig den belgiska konkurrensmyndigheten till kommissionen i de två frågor som kommissionen föreslår ska hänskjutas till EU-domstolen.

Europeiska kommissionen

- 35 Kommissionen har intervenerat i **egenskap av sakkunnig** för att säkerställa att gemenskapens allmänintresse skyddas. Detta intresse består i förevarande fall i att förhindra att det meddelas ett avgörande som strider mot den rättspraxis som

bygger på domen i målet Toshiba och mot kriteriet på att det skyddade rättsliga intresset ska vara detsamma, som föreskrivs i förevarande rättspraxis och som är relevant på konkurrensområdet.

- 36 Kommissionen betvivlar att Cour de cassations enda hänvisning till domarna av den 20 mars 2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197), Garlsson Real Estate m.fl. (C-537/16, EU:C:2018:193), och Di Puma och Zecca (C-596/16 och C-597/16, EU:C:2018:192), är relevant. Dessa tre domar står utanför konkurrensrätten, medan förevarande mål omfattas av detta område. De tre domarna avser dessutom situationer som skiljer sig avsevärt från situationen i förevarande fall, eftersom de rör dubbla förfaranden och sanktioner på grund av *samma överträdelse* som var föremål för dubbel kvalificering och dubbla påföljder enligt nationell rätt, den ena var administrativ (men av straffrättslig karaktär) och andra den straffrättslig.
- 37 I förevarande fall har bpost varit föremål för två oberoende förfaranden för två olika överträdelser som grundar sig på olika lagbestämmelser som eftersträvar olika och kompletterande mål av samhällsintresse, nämligen följande:
- Det ena inleddes av IBPT för överträdelse av tillämpliga sektorsspecifika bestämmelser, närmare bestämt förbudet mot diskriminerande förfaranden och skyldigheten gällande öppenhet för insyn, som återges i bland annat artikel 144ter i den belgiska lagen av den 21 mars 1991 (det första förfarandet).
 - Det andra förfarandet inleddes av den belgiska konkurrensmyndigheten för överträdelse av den unionsrättsliga och den nationella konkurrenslagstiftningen, närmare bestämt förbudet mot missbruk av dominerande ställning enligt artikel 102 FEUF och enligt artikel 3 i den belgiska lagen av den 15 september 2006 om skydd för ekonomisk konkurrens (det andra förfarandet).
- 38 Frågan om huruvida principen *non bis in idem* har åsidosatts i förevarande fall ska enligt kommissionen prövas mot bakgrund av de kriterier som EU-domstolen har fastställt på konkurrensområdet. Det ska således beaktas att respektive myndighet har tillämpat olika lagstiftningar som avser olika rättsliga intressen och olika överträdelser.
- 39 Slutligen vill kommissionen precisera att det inte är fråga om ett undantag från principen (artikel 52 i stadgan), utan om principen i sig (artikel 50 i stadgan), eftersom ett rättsligt *idem factum* inte föreligger, i den mening som avses i domen av den 14 februari 2012, Toshiba Corporation m.fl. (C-17/10, EU:C:2012:72).
- 40 Kommissionen har understrukit att om inte hänsyn tas till det rättsliga intresse som skyddas av varje berört rättsområde, så finns det en risk för att konkurrensrättens tillämpningsområde inskränks eller omintetgörs, eftersom konkurrensrätten har en horisontell dimension jämfört med sektorsspecifika bestämmelser tillämpningsområde. Vid överlappning, och om de sektorsspecifika bestämmelserna tillämpas först, finns det en risk för att konkurrensrätten förlorar sin ändamålsenliga verkan.

- 41 Det kan hända att ett och samma företag ägnar sig åt ett beteende som innebär en överträdelse av såväl konkurrensrätten som sektorsspecifika bestämmelser. I den mån det rör sig om överträdelser av olika lagstiftningar som skyddas av olika myndigheter genom olika förfaranden, tillämpas nödvändigtvis i praktiken dessa lagstiftningar med hänsyn till de olika rättsliga intressen som lagstiftningarna skyddar. Det är ett nödvändigt villkor för den tillämpning av principen *non bis in idem* som förordades i domen av den 14 februari 2012, Toshiba Corporation m.fl. (C-17/10, EU:C:2012:72).
- 42 Detta är mycket viktigt för att förhindra att ett företag som varit föremål för förfaranden enligt sektorspecifika bestämmelser som eftersträvar ett specifikt ändamål kan åberopa principen *non bis in idem* för att inte konkurrensrätten ska bli tillämplig, trots att konkurrensrätten eftersträvar ett specifikt ändamål som skiljer sig från det första. Detta skulle få till följd att hinder för den fria konkurrensen förblir outredda – och ostraffade.
- 43 Kommissionen har föreslagit att två frågor ska ställas till EU-domstolen.

4. Cour d'appels bedömning

- 44 Cour d'appel har inledningsvis avgränsat de två aktuella förfarandena.
- 45 Det första förfarandet grundades bland annat på artikel 144ter i lagen av den 21 mars 1991 om omorganisation av vissa offentliga affärsdrivande företag, som syftar till att ålägga tillhandahållare av samhällsomfattande posttjänster vissa skyldigheter avseende öppenhet för insyn och icke-diskriminering vid antagandet och tillämpningen av deras avgiftssystem. Dessa skyldigheter syftar till att säkerställa liberaliseringen av postsektorn.
- 46 Samtidigt som IBPT medgav att konkurrensrätten är tillämplig på postsektorn, och i detta avseende hänvisade till kommissionens ståndpunkt, har denna myndighet uttryckligen angett att den inte bedömde huruvida bposts beteende överensstämde med de nationella och unionsrättsliga konkurrensreglerna, varvid den avstod från sin behörighet att tillämpa dessa konkurrensregler, bland annat på grund av att de eftersträvade olika syften. IBPT angav vidare att förfarandet genomfördes ”utan att det påverkade de behöriga myndigheternas tillämpning av konkurrensreglerna”.
- 47 Inom ramen för det andra förfarandet vidtog inte den belgiska konkurrensmyndigheten några sanktionsåtgärder mot bpost på grund av bristande insyn eller diskriminerande förfaranden. Myndigheten tillämpade Belgiens och unionens konkurrensrätt för att vidta sanktionsåtgärder mot bposts konkurrensbegränsande förfaranden, nämligen förfaranden som dels kunde ha en utestängningseffekt för förmedlare och bposts potentiella konkurrenter, dels ha ”en trohetsskapande effekt på bposts största kunder”, så att hindren för att få tillträde till distributionssektorn blev fler”.

- 48 Cour d'appel prövar därefter syftena med de två tillämpade lagstiftningarna och drar slutsatsen att dessa lagstiftningar, i motsats till vad bpost har påstått, inte har "exakt samma syfte, nämligen att säkerställa fri och lojal konkurrens på postmarknaden". Sambandet mellan dessa två lagstiftningar, som påtalats av bpost, är inte tillräckligt för att anse att de helt enkelt har samma syfte.
- 49 Det har inte bestridits att (unionens) konkurrensrätt har en horisontell dimension i och med att den syftar till att förhindra att konkurrensen snedvrids på hela den inre marknaden. Den inre marknaden är uppdelad i olika delmarknader som omfattas av konkurrensrätten, men även av sektorspecifika bestämmelser vars syfte inte, eller inte enbart, är att upprätthålla en fri och icke snedvriden konkurrens.
- 50 Syftena med direktiv 97/67, som införlivats genom den belgiska lagen av den 21 mars 1991, som IBPT tillämpade i det första förfarandet, är inte endast att upprätthålla en fri och icke snedvriden konkurrens på postmarknaden.
- 51 Cour d'appel prövar därefter villkoren för att tillämpa principen *non bis in idem*. För att avgöra huruvida principen *non bis in idem* har åsidosatts i förevarande fall ska det således i princip beaktas att det första och det andra förfarandet har sin grund i olika lagstiftningar som syftar till att skydda olika rättsliga intressen, nämligen, i ena fallet, att säkerställa liberaliseringen av postsektorn genom skyldigheterna avseende öppenhet för insyn och icke-diskriminering (det första förfarandet), och, i andra fallet, att säkerställa den fria konkurrensen på den inre marknaden genom ett förbud mot missbruk av dominerande ställning (förbud mot missbruk).
- 52 Kravet på att det rättsliga intresset ska vara detsamma slogs fast i domen i målet Aalborg Portland och fastställdes uttryckligen i domen av den 4 februari 2012, Toshiba Corporation m.fl. (C-17/10, EU:C:2012:72), och av tribunalen i domen av den 26 oktober 2017, Marine Harvest/kommissionen (T-704/14, EU:T:2017:753).
- 53 Att kravet på att det skyddade rättsliga intresset ska vara detsamma är relevant framgår bland annat av mål som rör kumulering av sanktioner som har ålagts av nationella konkurrensmyndigheter i en medlemsstat och av kommissionen. EU-domstolen har fastställt och tillämpat detta krav i konkurrensmål, men även inom andra rättsområden.
- 54 I domen av den 14 februari 2012, Toshiba Corporation m.fl. (C-17/10, EU:C:2012:72), följde domstolen inte generaladvokaten Kokotts förslag till avgörande varigenom generaladvokaten uttryckligen uppmanade domstolen att avstå från att tillämpa detta villkor inom konkurrensrätten.
- 55 Generaladvokaten medgav emellertid uttryckligen i sitt förslag till avgörande att "[h]ittills har unionsdomstolarna i konkurrensrättsliga förfaranden utgått från att tillämpningen av principen *ne bis in idem* är underkastad ett tredubbelt krav på att de faktiska omständigheterna ska vara identiska, att det är fråga om en och samma regelöverträdare och att det är ett och samma rättsliga intresse som skyddas", att "[p]rincipen *ne bis in idem* innebär ett förbud mot att samma person straffas mer

än en gång för samma rättsstridiga beteende i syfte att skydda samma rättsliga intresse” och att ”[d]omstolen har med tillämpning av det sista kriteriet slagit fast att det i kartellärenden inte föreligger något förbud mot dubbla påföljder i förhållandet mellan unionen och tredjeland” (förslag till avgörande av generaladvokaten Kokott i målet Toshiba Corporation m.fl., C-17/10, EU:C:2011:552).

- 56 Generaladvokaten ansåg dock att domstolen borde göra rättspraxisen enhetlig och överge kravet på att det skyddade rättsliga intresset ska vara detsamma, vilket endast är tillämpligt inom konkurrensrätten.
- 57 Domstolen följde inte generaladvokaten i detta avseende. Domstolen angav tydligt att ”[d]omstolen har, i konkurrensrättsliga mål, gjort bedömningen att tillämpningen av principen *ne bis in idem* är underkastad de tre kraven att de faktiska omständigheterna är identiska, att det är fråga om en och samma regelöverträdare och att det skyddade rättsliga intresset är detsamma”. Domstolen, som uttryckligen hade uppmanats av generaladvokaten att överge sin rättspraxis i fråga om *non bis in idem*, vilken varierar beroende på berört rättsområde, vägrade uttryckligen att göra det och bekräftade på nytt att inom konkurrensrätten kräver alltid principen *non bis in idem* att det skyddade rättsliga intresset är detsamma.
- 58 Generaladvokaten Wahl ansåg i sitt förslag till avgörande i målet Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie att det var ”svårt att finna något gott skäl för att det trefaldiga kriteriet ska fortsätta att tillämpas inom konkurrensrätten” (förslag till avgörande av generaladvokaten Wahl i målet Powszechny Zakład Ubezpieczeń na Życie (C-617/17, EU:C:2018:976, punkt 45).
- 59 För Cour d'appel förefaller det i förevarande fall **vid första påseendet** som om IBPT:s sanktion för åsidosättande av kravet på icke-diskriminering inte avser samma faktiska omständigheter som de som den belgiska konkurrensmyndigheten vidtog sanktionsåtgärder mot för missbruk av dominerande ställning.
- 60 Det finns **vid första påseendet** skäl att besluta att principen *non bis in idem* inte ska tillämpas på grund av att de olika sanktioner som påfördes av olika myndigheter inte avsåg samma faktiska omständigheter eller verkningar och på grund av, såsom kommissionen påpekade, att det finns en risk för att konkurrensrättens tillämpningsområde inskränks avsevärt, eftersom konkurrensrätten har en ”horisontell dimension” jämfört med sektorsspecifika bestämmelser och vid överlappning och om de sektorsspecifika bestämmelserna tillämpas först finns det en risk för att konkurrensrätten förlorar all, eller åtminstone en stor del, av sin ändamålsenliga verkan.
- 61 **Vid första påseendet** anser Cour d'appel att det rättsliga intresse som skyddas av vart och ett av de olika berörda rättsområdena (rättsligt *idem factum*) ska beaktas, såsom förespråkades i domen av den 14 februari 2012, Toshiba Corporation m.fl. (C-17/10, EU:C:2012:72).

- 62 Cour d'appel ansluter sig dock till följande osäkerhet som generaladvokaten Tanchev uttryckte i sitt förslag till avgörande i målet Marine Harvest:
- 63 ”För fullständighetens skull bör det påpekas att det har ifrågasatts huruvida det tredje villkor som har nämnts i punkt 95 ovan, nämligen att det skyddade rättsliga intresset ska vara detsamma, är relevant. Enligt rättspraxis har unionens konkurrensregler och nationella konkurrensregler ’olika syften’ (se dom av den 13 februari 1969, Wilhelm m.fl., 14/68, EU:C:1969:4, punkt 11) och de skyddar därför olika rättsliga intressen. Härav följer att principen *ne bis in idem* inte utgör hinder för att olika bötesbelopp åläggs ett och samma företag för åsidosättande av dels unionens konkurrensregler, dels nationella konkurrensregler. Relevansen av villkoret att det skyddade rättsliga intresset ska vara detsamma har dock ifrågasatts eftersom detta villkor, för det första, inte tillämpas på andra unionsrättsliga områden än konkurrensrätten (se förslag till avgörande av generaladvokaten Kokott i målet Toshiba Corporation m.fl., C-17/10, EU:C:2011:552, punkt 116, och förslag till avgörande av generaladvokaten Campos Sánchez-Bordona i målet Menci, C-524/15, EU:C:2017:667, punkt 27), och det, för det andra, är oförenligt med den ökade överensstämmelsen mellan unionens konkurrensregler och nationella konkurrensregler och med den decentralisering av tillämpningen av unionens konkurrensregler som har skett genom rådets förordning (EG) nr 1/2003 av den 16 december 2002 om tillämpning av konkurrensreglerna i artiklarna [101 FEUF och 102 FEUF]” (se förslag till avgörande av Tanchev i målet Marine Harvest (C-10/18 P, EU:C:2019:795, punkt 95, fotnot 34).
- 64 Mot bakgrund av det ovan anförda anser Cour d'appel att det är nödvändigt att fråga EU-domstolen hur principen *non bis in idem* ska tolkas på konkurrensområdet. Det rör sig om en tolkningsfråga som är av allmänintresse för unionsrättens enhetliga tillämpning, eftersom frågan om huruvida det tredje villkoret i domen av den 14 februari 2012, Toshiba Corporation m.fl. (C-17/10, EU:C:2012:72), (att det rättsliga intresse som skyddas ska vara detsamma) ska bibehållas på konkurrensområdet, kan uppkomma i liknande ordalag vid övriga domstolar i unionens medlemsstater.

5. Tolkningsfrågor

- 65 Cour d'appel beslutar att följande tolkningsfrågor som Europeiska kommissionen och den belgiska konkurrensmyndigheten har föreslagit ska hänskjutas till EU-domstolen:

Fråga 1

Ska principen om *non bis in idem*, som garanteras i artikel 50 i stadgan, tolkas så, att den inte utgör hinder för den behöriga administrativa myndigheten i en medlemsstat att ålägga böter för överträdelse av unionens konkurrensrätt, i en situation som den i det aktuella fallet, där samma juridiska person redan slutligt har befriats från skyldigheten att erlagga en administrativ sanktionsavgift som den

nationella posttillsynsmyndigheten meddelade för en påstådd överträdelse av postlagstiftningen mot bakgrund av samma eller liknande faktiska omständigheter, om kriteriet på att det skyddade rättsliga intresset ska vara detsamma inte är uppfyllt på grund av att förevarande mål avser två olika överträdelser av två olika lagstiftningar som omfattas av två separata rättsområden?

Fråga 2:

Ska principen om *non bis in idem*, som garanteras i artikel 50 i stadgan, tolkas så, att den inte utgör hinder för den behöriga administrativa myndigheten i en medlemsstat att ålägga böter för överträdelse av unionens konkurrensrätt, i en situation som den i det aktuella fallet, där samma juridiska person redan slutligt har befriats från skyldigheten att erlagga en administrativ sanktionsavgift som den nationella posttillsynsmyndigheten meddelade för en påstådd överträdelse av postlagstiftningen mot bakgrund av samma eller liknande faktiska omständigheter, med anledning av att det är motiverat att avgränsa principen *non bis in idem* på grund av att den konkurrensrättsliga lagstiftningen eftersträvar ett kompletterande allmänintresse, nämligen att säkerställa och upprätthålla ett system utan snedvridning av konkurrensen på den inre marknaden, och går inte utöver vad som är lämpligt och nödvändigt för att uppnå det legitima syfte som lagstiftningen eftersträvar och/eller för att skydda näringsidkares rätt att bedriva näringsverksamhet och näringsfrihet med stöd av artikel 16 i stadgan?